

4. Коваль Л. В. Адміністративне право / Л. В. Коваль. – К.: Вентурі, 1998. – 207 с.

5. Стеценко С. Г. Адміністративне право України / С. Г. Стеценко. – К.: Атіка, 2007. – 624 с.

6. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.

УДК 342.92 (043.2)

Комарніцький В. І., Казанцев А. І., студенти,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пивовар Ю. І., к.ю.н., доцент

АВІАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ’ЄКТ ПОДАТКОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

В умовах розвитку суспільних відносин в галузі цивільної авіації, що супроводжується зокрема появою реальних перспектив розширення сфери її впливу, у тому числі, внаслідок входження до вітчизняного ринку авіапослуг зарубіжних авіакомпаній, інвесторів тощо, актуальності набуває розгляд питання щодо адаптації правового поля (базис) оподаткування авіаційної діяльності.

Слід зазначити, що передувати вирішенню вказаного питання має стати передусім вивчення сутності базового поняття, що опредмечує сферу податкового правового впливу. Таким поняттям є саме «авіаційна діяльність».

Зазвичай при розкритті поняття того чи іншого виду діяльності (фінансова, правоохоронна, судова та ін.) дослідники виходять з визначення кола та характеристики суб’єктів відповідної діяльності. Не порушуючи указаний алгоритм, проведемо подібний аналіз поняття авіаційної діяльності. Безперечно, цивільній авіації, як і будь-якій іншій самостійній галузі, притаманна власна структура, тобто впорядкована та системно врегульована сукупність відповідних органів, підприємств, організацій та установ.

Аналіз вітчизняної правової бази дозволив дійти висновку, що у законодавстві України до лютого 2010 року визначення поняття авіаційної діяльності взагалі не надавалось. Першим нормативним актом, що закріпив хоча й достатньо широке трактування цього поняття став наказ Міністерства транспорту та зв’язку України «Про затвердження Положення про державного інспектора з авіаційного нагляду у Державній авіаційній адміністрації» від 09.02.2010 № 68 [1]. Згідно з пунктом 1.3 цього

Положення авіаційною діяльністю є «... діяльність фізичних та юридичних осіб, спрямована на створення умов та використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден» [1]. Аналогічне визначення дане міністерство пізніше продублювало у іншому наказі – «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів, що здійснюють експлуатацію цивільних повітряних суден (літаків) з метою виконання комерційних транспортних перевезень згідно з вимогами OPS 1» від 05.07.2010 № 430 (п. 1.3) [2]. До ще більш широкого трактування цього поняття вдалося також й інше відомство у своєму наказі. Так, Міноборони України у наказі «Про затвердження Правил розслідування авіаційних подій та інцидентів в авіації Збройних Сил України» 19.05.2010 № 256 авіаційну діяльність визначило як діяльність, пов'язану з використанням повітряного простору із застосуванням повітряних суден» (п. 2.2) [3].

Звичайно, наведені дефініції містяться у підзаконних відомчих актах, тому орієнтиром для податкових адміністраторів в сфері оподаткування авіаційної діяльності є визначення, що знайшло своє закріплення у Повітряному кодексі України від 19.05.2011 (набрав чинності з 16.09.2011). Статтею 1 даного Кодексу визначено, що авіаційна діяльність – діяльність фізичних та юридичних осіб у галузі авіації та/або організація повітряного руху України [4].

Звичайно, для науковців та практиків у вирішенні означеного питання не менше значення має словникове трактування, яке видається більш змістовним. Так, у Великому юридичному словнику під авіаційною діяльністю розуміється організаційна, виробнича, наукова та інша діяльність фізичних та юридичних осіб, спрямована на підтримку і розвиток авіації, задоволення потреб економіки і населення у повітряних перевезеннях, авіаційних роботах та послугах, у тому числі на створення та використання аеродромної мережі і аеропортів, і вирішення інших завдань [5].

Наведене дає змогу констатувати, що хоча, з одного боку, лаконічність є однією з вимог нормативного вираження, проте уважаємо наявне у п. 3 ст. 1 ПК України визначення поняття авіаційної діяльності не відображає змісту цієї категорії, не містить необхідних характеризуючих елементів. Частково відсутність сутнісних елементів можна усунути включивши до цієї статті дефініції складових даного поняття, а саме категорій «авіація», «галузь авіації». Аналогом застосування такого прийому є визначення організації повітряного руху, надане у п. 74 ст. 1 ПК України, за яким це динамічний, інтегрований менеджмент повітряного руху та повітряного простору України, що включає обслуговування повітряного руху, менеджмент повітряного простору України та менеджмент потоків повітряного руху, що виконується безпечно, економічно та ефективно шляхом надання засобів та

безперервного обслуговування у взаємодії з усіма сторонами та із залученням бортових та наземних функцій [4].

Як зазначали ми вище, з'ясуванню сутності поняття авіаційної діяльності слугує окреслення кола її суб'єктів. Слід зазначити, що у чинному ПК України під суб'єктами авіаційної діяльності розуміються фізичні та юридичні особи незалежно від форми власності, відомчої підпорядкованості, які провадять діяльність у галузі цивільної авіації. На наш погляд, що це визначення є неузгодженим з визначенням поняття авіаційної діяльності цього ж Кодексу, зі змісту якого (поняття) можна виокремити, по-перше, діяльність фізичних та юридичних осіб у галузі авіації, а по друге організація повітряного руху України.

Отже, як видно з наведеного аналізу досліджуване питання є складним й актуальним, оскільки законодавча невизначеність як сфери авіаційної діяльності, так і кола суб'єктів, що її здійснюють, ускладнює процес адміністрування відповідних видів податків в указаній сфері. Вказане актуалізує необхідність проведення подальших детальних досліджень з даної проблематики.

Література

1. Про затвердження Положення про державного інспектора з авіаційного нагляду у Державній авіаційній адміністрації: наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 09.02.2010 № 68 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0307-10>

2. Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів, що здійснюють експлуатацію цивільних повітряних суден (літаків) з метою виконання комерційних транспортних перевезень згідно з вимогами OPS 1: наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 05.07.2010 № 430 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0558-10>

3. Про затвердження Правил розслідування авіаційних подій та інцидентів в авіації Збройних Сил України: наказ Міноборони України від 19.05.2010 № 256 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0386-10>

4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.

5. Большой юридический словарь / авт. кол. Додонов В. Н., Ермаков В. Д., Крылова М. – М.: Инфра-М, 2001. – 623 с.